

EPIGRAMA ÎN RECITAL

Este posibil să fiu cât de subiectiv poate fi un om atunci când abordează subiecte din sfera creației, prin urmare, nu am nici o pretenție de exhaustivitate asupra celor exprimate. Sunt doar păreri absolut personale, rezultat al observațiilor făcute timp de mai bine de două decenii de viațuire în nobilul club al epigrafiștilor de limbă română.

Consider că epigrama, de altfel așa cum și alte genuri literare au specificul lor, este pusă în valoare la un nivel maxim atunci când este rostită de autor (condiția sine qua non implică un autor care chiar știe să-și recite epigrama!) într-un context în care să pară și inedită, dar și perfect compatibilă. Se știe că Păstorel folosea cu predilecție atmosfera de spiritualitate creată în jurul unei mese în care bucatele gustoase și vinurile de calitate ridicau potențialul celor capabili să savureze nu numai bunurile materiale ci și pe cele spirituale.

De altfel, marele umorist a fost un adevărat risipitor de inteligență și creativitate, știut fiind că unele dintre epigramele sale, scrise pe șervețelele de la masă ori pe dosul unor pachete de țigarete, ar fi rămas pierdute pentru totdeauna dacă în jurul său nu ar fi stat și oameni care, înțelegând epigrama și valoarea celor scrise de Păstorel, nu le-ar fi adunat cu grijă, iar apoi le-au publicat în diferite volume. Desigur, unele s-au pierdut și nu puține au fost acaparate de alții, dar cel mai important lucru a fost trecerea maestrului în folclor astfel încât au apărut unele epigrame care, deși legendate ca fiind ale lui, erau de fapt creații destul de mediocre ale altora, unii care profitau de succesul acestor creații și, ce eroare, credeau că se pot măsura cu maestrul.

Este cunoscut și cazul ieșeanului George Lesnea, admirabil traducător al lui Esenin, care observa atmosfera și persoanele dintr-un restaurant, apoi întocmea o epigramă și, atunci când revenea, iar condițiile erau favorabile, o rostea cu glas tare în așa fel încât să pară că o compusese pe loc. Efectul era unul remarcabil, deși epigramele sale nu erau deloc dintre cele antologice.

Nu am nici o îndoială că epigrama este cel mai bine reprezentată, dar și prezentată de autorul ei, cel care va ști întotdeauna cum să accentueze recitarea în așa fel încât să evidențieze poanta, sufletul epigramei. Vorbesc însă de acei autori care știu să facă acest exercițiu deloc simplu, iar acest fapt noi epigrafiștii l-am întâlnit de multe ori atunci când, conform unei tradiții, la festivaluri se ajungea la momentul numit: Turnirul Epigrafiștilor, atunci când aceștia erau invitați pe scenă (de regulă!) și, din păcate, citeau trei sau cinci epigrame fiecare. De cele mai multe ori acest gen de prezentare a epigramelor se dovedea profund deficitar din cauza unei lecturi gen „*citire bon marfă*” iar publicul, nu întotdeauna pregătit pentru acest gen de creație literară, înțelegea prea puțin sau deloc despre ce este vorba. Nu mai vorbesc de colegii care se supărau foc atunci când numărul catrenelor era limitat și nici de aceia care ani la rândul, uneori de mai multe ori în cadrul aceleiași manifestări citeau aceleași epigrame ajunse acum să fie cunoscute chiar și de cei care veneau mai rar în contact cu respectivii. Cum în ultimele întâlniri acest gen de promovare a valorilor din aria epigramei au mai încetat consider că am tras învățămintele de rigoare.

Ca amuzament cu rol de învățare voi povesti o întâmplare petrecută la unul din festivalurile organizate la Cluj în urmă cu câțiva ani.

În ziua a doua a manifestării, clujenii, oameni de mare ispravă și care chiar știau să organizeze un festival, având o adevărată tradiție a genului, ne-au invitat într-o localitate

apropiată, una din acelea care fac, pe drept cuvânt, mândria locurilor. Curată, cu case arătoase, cu oameni gospodari după cum arătau curțile și care aveau chiar un liceu cu profil agro-industrial. Ei bine, la Căminul Cultural din localitate, unul demn de acest nobil nume, noi, invitații și gazdele, ne-am întâlnit cu elevi și cadre didactice ale aceluși liceu. Una din cele mai grele misiuni ale unui epigramist este o recitare în fața unei săli pline în care se află mai bine de o sută de invitați de vârste și pregătiri diferite. Este o adevărată artă să calibrezi recitarea în așa fel încât majoritatea ascultătorilor să înțeleagă mesajul și mai ales poanta epigramei, un lucru care, trebuie să recunoaștem, nu este chiar preocuparea principală a unui epigramist aflat în fața unui public numeros! Din păcate!

În situația dată, a pornit recitalul după schema convenită, adică un set de epigrame, recitate sau citite de un creator, apoi, fără pauză, altul și așa mai departe... Spre marea mea surprindere publicul reacționa în cel mai îmbucurător mod, însoțind cu râsete puternice și aplaudând voios toate prezentările. Un asemenea fenomen nu mai întâlnisem! Directorul liceului, cel care ne fusese prezentat înainte, era de față și se încadra foarte firesc atmosferei de entuziasm ce cuprinsese sala.

La sfârșit, plin de sinceră admirație față de un asemenea public atât de receptiv la farmecul epigramei, am mers la director, un om cu o figură inteligentă aflat la cam patruzeci de ani, și l-am felicitat pentru admirabila calitate a elevilor și profesorilor acelei școli. Om sincer și cu acel umor atât de specific ardelenilor domnul director mi-a spus:

- No, domnule drag, orice lucru trebuie bine pregătit! Eu când am aflat că primim vizita unor domni scriitori de umor din toată țara, am adunat profesorii, clasele mari și dirigenții cărora le-am spus: No, mâine vin la noi niște domni scriitori care scriu lucruri de râs! Atenție mare! Nu cumva să nu râdeți sau să nu aplaudați la cele auzite, ca să păreți mai proști decât sunteți, că nu mai aveți ochi de cumătru cu mine! Asta-i tot!

L-am îmbrățișat pe acest om de mare valoare și am înțeles că nu trăisem un miracol, ci participasem doar la o admirabilă formă de organizare a unei întâlniri culturale, una din care am avea multe de învățat. Dacă dorim!

Mihai Batog-Bujeiță